

ЦИКЪЛЪТ НА ЖИВОТА

Разгледайте изображението "Цикълът на живота" и определете кои са основните етапи, на които се е разделял живота на хората в миналото.

Запознайте се с очакваните събития в живота на хората в миналото. Допълнете как изглеждат те за вас и вашето семейство. Нека всеки сподели своите отговори и обсъдете следните въпроси:

- Какви са приликите с миналото? Защо има прилики и разлики с миналото?
- Какво ви прави впечатление за използваните изрази?
- Какви са приликите и разликите в отговорите ви?
- Откъде идват разликите и приликите в отговорите ви?

Оригинален текст	Превод	Какво е валидно за вас?
7 г. – за училище е стигнало	7 г. – за училище е стигнало	
15. г – за художество е сега	15. г – за художество е сега	
25 г. – иска да се жени скоро	25 г. – иска да се жени скоро	
30 г.- свършен и силелъ пари има и топуз въ ръка	30 г.- свършен и силен пари има и топуз в ръка	
50 г. – соуи за мадостъ жалъмус	50 г. – този за младост жали	
65 г. – тоя е завъ къта пада учи младите	65 г. – тоя е за в къщата па да учи младите	
75 г. – тоя е да седи и за душата си да мисли	75 г. – тоя е да седи и за душата си да мисли	
90 г. – тоя миналъ паси и заспалъ	90 г. – тоя минал пътя си и заспал	

Прочетете предложения текст и изведете, кои обичаи се правят все още във Вашето семейство.

Намерете предметите, които са подчертани в изложбената зала. Сравнете с какво са се променили, спрямо настоящето.

При раждането на дете майката мечтаела и наричала за щастие, за здраве и за любов. С трепет чакала третата нощ, в която според всички идвали орисниците и отреждали какъв ще е пътя на малкото. Според народното поверие „детето е като яйце, от всичко може да се разболее и умре, дори от лоши очи“. За да бъде предпазено от злите сили, новороденото го повивали в стара риза на родителите му. Първите подаръци, които получавало са мънисто(син синчец), чиста пара, кръстче, всичките носели червен вълнен конец на китка. За предпазване от лоши очи, от уроки, тези подаръци се закачали на детската шапчица, заедно с разноцветни мъниста, оловна иконка, кух лешник, синьо стъкло сърце.

Майката мечтаела детето да се задоми добре, защото всички важи основното вярване: „Човек веднъж се ражда, веднъж се жени и веднъж умира“. Чрез сватбата си човек може да направи усилия, за да постигне щастие. За това в периода на моминството и ергенуването има много магически формули. Девойката облича дрехи в съчетание на бяло и червено, което е израз на красота. В някои региони слага бяла престилка – символ на девствеността. Момъкът на празник облича бяла риза, за да привлече погледа на изгората си. И двамата млади носят китки. Магична сили имат цветята във вярванията. Босилекът – вечното цвете, говори за постоянството на чувствата. Чрез трендафила момите предизвикват любовта на ергените. Божурът прогонва злите сили. Невенът дава знак, че момата търси венчило. В китките не се слагат разделни билки(делянка, омразниче, тинтява и др.), за да не прогонят мечтаната любов.

А против уроки винаги се облича нещо накриво, наопаки или във вземто се допускат нарочни грешки. За предпазване от злите сили се приготвят специални амулети. На ризите се прави „грамотар“, който събира лошотията им. Въздействието му се подсилва от зашитите върху него сребърна пара и синьо мънисто с червен конец.

Любовта на българина започва на извора и манава през седянката. Краденето на китка от момата е магия на момъка върху нея. Така той говори „...харесвам те, обичам те, бъди моя“. На седянката и момата вече дава знак, като дава ябълка на любимия си. Магически смисъл имат и шевиците по ръкавите, везани от момите, релефните и пластични изображения на змията върху момковите овчарски геги, по кобилиците за вода, правени от него за нея, по дървените рала, по металните чукчета за врати.

Мечтаната любов получава щастливо решение чрез сватбата. Тогава двамата млади обличат най-красивите дрехи. Невестата за първи път слага металически украшения – пафти, прочелници, надушни висулки, подбрадници. Всички те са прикачени свободно, за да шумолят звънливо и да отпъждат злите сили и лошите погледи. И при двамата присъства задължително червения цвят – символ на огъня на любовта. Старинното сватбено було за невестата е огненочервения овчарски пояс и върху него прикрепена златна монета и скилидка чесън. В сватбената обредност много от действията са с магически смисъл. При влизане на невестата в момковия дом, тя маже вратата с мед, с надежда за добро, разбирателство и продължаване на любовта, младите стъпват по бяло платно – магия за добро,, него веднага го нагъват, за да не им навредят лошите погледи.

Чрез целия почти необозрим комплекс от предпазващи действия против уроки, чрез цветята, символично подбрани в китки, чрез накитите и прекрасните носии, отразяващи вековните знания за света, чрез обреди, съпътствани от песни и наричания, нашите предци, а чрез тях и ние, вървим от желанието за здраве, през магията за любов към мечтата за щастие.